

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

Delegatura w „L”
20-079 „L”, ul. Dolna 3-go Maja 5
Tel. (0-81) 532-35-31, 532-54-48,
Fax (0-81) 532-08-26
E-MAIL: „L”@UOKIK.GOV.PL

„L”, dnia 29 grudnia 2006r.

RLU-61-62/06/MW

DECYZJA RLU – 44/06

Na podstawie art. 23 e ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2005 r. Nr 244 poz. 2080, zm. Dz.U. 2006 Nr 15, poz. 1119, Dz.U. Nr 170 poz. 1217), oraz stosownie do art. 28 ust 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 18 poz. 172 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego wszczętego z urzędu,

**działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i
Konsumentów:**

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania przedsiębiorcy D.C. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Szkoła Języków Obcych „V”w „L”, polegającą na zamieszczeniu we wzorcu Umowy o przeprowadzenie zajęć językowych i Regulaminie Szkoły Języków Obcych „V” następujących postanowień :

1. § 10 Umowy w brzmieniu – **„W przypadku zaprzestania uczęszczania na kurs bez powiadomienia o tym fakcie sekretariatu Szkoły z 1 miesięcznym wyprzedzeniem, słuchacz traci dokonane wpłaty za kurs językowy”;**

-pkt.8 Regulaminu w brzmieniu - **„Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za mienie należące do Słuchacza pozostawione na terenie Szkoły”**

stanowiące klauzule wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co stanowi naruszenie art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2005 r. Nr 244 poz. 2080, zm. Dz.U. 2006 Nr 157, poz. 1119, Dz.U. Nr 170 poz. 1217),

- oraz stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 19 listopada 2006r.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w prowadzonym postępowaniu wyjaśniającym zebrał informacje dotyczące stosowanych przez niepubliczne szkoły językowe działające na terenie właściwości terytorialnej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w „L” wzorów umów zawieranych z konsumentami oraz Regulaminów świadczenia usług.

Ocena nadesłanych materiałów – w tym Regulaminu świadczenia usług oraz wzoru umowy zawieranej z konsumentami przez D. C. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Szkoła Języków Obcych „V”w „L” pod kątem ewentualnego naruszenia art. 23 a ust.1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2005 r. Nr 244 poz. 2080, zm. Dz.U. 2006 Nr 157, poz. 1119, Dz.U. Nr 170 poz. 1217) – zwanej dalej ustawą o ochronie (...) dała podstawę do wszczęcia w dniu 12.10.2006r. postępowania administracyjnego przeciwko w/w przedsiębiorcy z zarzutem naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, poprzez zamieszczenie w stosowanym w obrocie z konsumentami wzorze Umowy o przeprowadzenie zajęć językowych i Regulaminie Szkoły Języków Obcych „V” następujących postanowień :

1. § 10 Umowy – *„W przypadku zaprzestania uczęszczania na kurs bez powiadomienia o tym fakcie sekretariatu Szkoły z 1 miesięcznym wyprzedzeniem, słuchacz traci dokonane wpłaty za kurs językowy”;*
2. pkt.8 Regulaminu - *„Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za mienie należące do Słuchacza pozostawione na terenie Szkoły.”*

W odpowiedzi na wszczęcie postępowania administracyjnego przedsiębiorca D.C. pismem z dnia 19 listopada 2006r. wyjaśnił, że zgadza się z postawionymi zarzutami i w związku z tym, z datą złożenia odpowiedzi na wszczęcie postępowania kwestionowane zapisy zostaną z umów już zawartych usunięte lub zmienione zaś w umowach nowo podpisanych nie będą stosowane. Na dowód powyższego przedstawił nowe, poprawione wzorce Regulaminu oraz umowy z których całkowicie usunięto zakwestionowany § 10 wzorca umowy oraz punkt 8 Regulaminu. Z dniem 19 listopada 2006r. została wszczęta procedura podpisywania Aneksu nr 1 ze wszystkimi słuchaczami.

Z uwagi na powyższe Prezes Urzędu zakończył zbieranie materiału dowodowego, o czym poinformował przedsiębiorcę pismem dnia 29.11.2006r.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił i zważył co następuje:

D.C. prowadzi działalność gospodarczą między innymi w zakresie nauki języków obcych, co wynika z zaświadczenia wydanego przez Urząd Miasta Ś. z dnia 28.05.2006r. o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej. Działalność ta prowadzona pod nazwą Szkoła Języków Obcych „V”w „L” polega na organizacji i świadczeniu usług edukacyjnych – nauce języków obcych angielskiego dla osób indywidualnych i klientów korporacyjnych, zwanych dalej „Słuchaczami”.

Stosunki pomiędzy przedsiębiorcą a Słuchaczem reguluje Regulamin Szkoły Języków Obcych „V” oraz umowa dotycząca udziału w szkoleniu z języka obcego.

W odniesieniu do Regulaminu Szkoły Języków Obcych „V” Prezes Urzędu zakwestionował zastępujące zapisy:

1. § 10 Umowy – *„W przypadku zaprzestania uczęszczania na kurs bez powiadomienia o tym fakcie sekretariatu Szkoły z 1 miesięcznym wyprzedzeniem, słuchacz traci dokonane wpłaty za kurs językowy”;*
2. pkt.8 Regulaminu - *”Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za mienie należące do Słuchacza pozostawione na terenie Szkoły” .*

Art. 23a. ust.1 ustawy o ochronie (...) stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów (ust. 2).

Ust. 2 tego przepisu wylicza określone co do nazwy czyny, stanowiące samoistnie praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, przy czym wyszczególnienie to nie ma charakteru zamkniętego.

Aby doszło do naruszenia art. 23 a ust 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należy wykazać, że działania te:

- godzą w zbiorowe interesy konsumentów,
- są bezprawne
- polegają na stosowaniu wzorca umowy, którego treść w analogicznej postaci została już wpisana do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

Przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jest spełniona, gdy działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów jako zbiorowości. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów chroni interesy ogółu konsumentów, większej ich grupy. Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni interesy nieograniczonej liczby podmiotów, których nie da się zidentyfikować, interesy konsumentów, jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym.

W opinii Prezesa Urzędu zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje w sposób jednoznaczny, że działania przedsiębiorcy wyczerpują przesłanki praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 23a. ust.2 ustawy o ochronie (...), poprzez zamieszczenie w stosowanym w obrocie z konsumentami Regulaminie Szkoły Języków Obcych „V” postanowień wzorca umownego, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone. Oferta przedsiębiorcy skierowana jest do z góry nieokreślonej liczby konsumentów poprzez skierowanie do nich oferty usługowej w postaci nauki języka obcego. W tym celu przedsiębiorca posługuje się przygotowanym przez siebie wzorcem – Regulaminem oraz wzorcem umowy , które wiążą strony - przedsiębiorcę i konsumenta, poprzez zawarcie pisemnej umowy na naukę języka obcego po

uiszczeniu przez tego ostatniego kosztu tej nauki. Regulamin określa wzajemne prawa i obowiązki stron w trakcie nauczania. Z oferty tej skorzystali już konsumenci decydując się na naukę w tej szkole, ale z usług tych w każdej chwili mogą skorzystać także inni konsumenci. W związku z tym krąg osób, który został już dotknięty stosowaną praktyką i który taką praktyką może zostać dotknięty jest nieograniczony, nie możliwy z góry do określenia ani zidentyfikowana, a tym samym spełnia warunki zbiorowego interesu konsumentów. Wszystkie kwestionowane zapisy dotyczą w istocie interesów ekonomicznych stron a przy skrajnie niekorzystnym dla słuchaczy ich zastosowaniu mogą narazić ich na nieuzasadnione straty. Zagrożenie interesów ekonomicznych podmiotów indywidualnych przekłada się w okolicznościach sprawy na zagrożenie szerokiego kręgu wszystkich potencjalnych uczestników popytowej strony rynku, również tych, którzy w przyszłości będą chcieli korzystać z usług tego przedsiębiorcy. Tym samym działania przedsiębiorcy naruszają bezpieczeństwo ekonomiczne konsumentów, czyli godzą w wartości najsilniej chronione przez ustawodawstwo konsumenckie.

Zatem, spełniona została w okolicznościach sprawy przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Bezprawność tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym. Pojęcie *porządek prawny* obejmuje nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej, a także nakazy i zakazy wynikające z norm moralnych i obyczajowych określanych, jako *zasady współżycia społecznego*.

Bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga kwestia, czy czyn sprawcy był zgodny, czy też niezgodny z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. Źródłem tych zasad są:

- normy prawa powszechnie obowiązującego - jako reguły postępowania wyznaczone przez nakazy i zakazy wynikające z norm prawa pozytywnego, w szczególności prawa cywilnego, karnego, administracyjnego, pracy, finansowego, ustaw i aktów prawnych regulujących poszczególne dziedziny gospodarki, itp.,

- nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego (dobre obyczaje) - *Komentarz do Kodeksu cywilnego Gerard Bieniek Lex Polonica Prima*.

O bezprawności działania decyduje całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego- *uzasadnienie do I PKN 267/2001 wyrok Sądu Najwyższego – Izba Administracyjna – Lex Polonica Prima*.

Sąd Najwyższy wskazał, że o bezprawności działania można mówić wówczas, gdy nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających określone działanie.

Okolicznościami tymi są:

- działanie w ramach porządku prawnego, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy,

- wykonywanie prawa podmiotowego,

- zgoda pokrzywdzonego oraz

- działanie w obronie uzasadnionego interesu (*wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.10.1989 r. II CR 419/89 OSP 1990/11-12 poz. 377*).

Zakwestionowanym działaniem przedsiębiorcy w ramach prowadzonego postępowania administracyjnego w niniejszej sprawie jest posługiwanie się w stosunku do konsumentów – Słuchaczy Szkoły zapisami w Regulaminie oraz we wzorze umowy, którego tożsama treść została uznana przez Sąd Okręgowy w

Warszawie- Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone klauzule umowne i które wpisane zostały do Rejestru niedozwolonych klauzul umownych.

Z treści art. 479⁴² Kpc wynika, że Sąd Okręgowy w Warszawie- Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w razie uwzględnienia powództwa o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w sentencji wyroku przytacza treść postanowienia wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazuje ich wykorzystywania. Z brzmienia art. 479⁴³ Kpc wynika również, że wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵§2 Kpc.

Stanowisko Prezesa Urzędu zostało poparte orzecznictwem SOKiK. Z wyroku SOKiK z dnia 25 marca 2004r. – sygn. akt. XVII Ama 51/03 wynika, że wprowadzenie przez przedsiębiorcę do obrotu wzorca umownego zawierającego postanowienia o treści już wpisanej do rejestru klauzul abuzywnych stanowi przesłankę uznania bezprawności działania tego przedsiębiorcy, o której mowa w art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie (...).

Oznacza to, że bezprawnym jest stosowanie w obrocie z konsumentami postanowień, które zostały wpisane do rejestru, nawet jeżeli postanowienia te stosują inni przedsiębiorcy niż pozwani w procesie przez SOKiK prowadzonym na podstawie art.479³⁶⁻⁴⁵ kpc.

Kwestia rozszerzonej prawomocności wyroku SOKiK na podstawie którego dokonany jest wpis postanowienia do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc została ostatecznie rozstrzygnięta w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006r. w sprawie o sygn. akt. III SZP 3/06. W ślad za tym należy przyjąć, że orzeczenie sądu w danej sprawie ma skutek również wobec osób trzecich, czyli w przypadku, gdy zakazana jest już jedna klauzula jako niezgodna z prawem, a w obrocie gospodarczym w stosunku do konsumentów funkcjonuje zapis o treści analogicznej jak ten w klauzuli zakazanej, celowe jest uznanie, że treść zapisu stosowana wobec konsumentów innych aniżeli ci dotknięci zapisem już zakazany, stanowi o bezprawności takiego działania i równocześnie jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 23a ust. 2 w postaci stosowania klauzul umownych wpisanych do rejestru klauzul uznanych za niedozwolone. Nie jest przy tym konieczne by treść badanego postanowienia wzorca umowy była literalnie identyczna jak treść postanowienia wpisanego do rejestru. Wystarczy, by kwestionowane a porównywane postanowienie mieściło się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, by mogło korzystać z jej rozszerzonej prawomocności.

Z treści art. 23 a ust.2 ustawy o ochronie (...) wynika, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ KPC.

Tym samym, dla stwierdzenia stosowania praktyki, polegającej na bezprawnym naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień umowy uznanych za niedozwolone konieczne jest wykazanie spełnienia trzeciej przesłanki – stosowanie przez przedsiębiorcę w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umownego o treści tożsamej z wpisem do rejestru postanowienia wzorca umowy uznanego za niedozwolony dokonany przez Prezesa UOKiK na mocy stosownego orzeczenia Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Zakwestionowane w niniejszym postępowaniu zapisy zawarte są we wzorze umowy o przeprowadzenie zajęć językowych oraz w Regulaminie Szkoły Języków Obcych „V”, który bezspornie stosowany jest powszechnie przez przedsiębiorcę w obrocie gospodarczym, w tym w obrocie z konsumentami.

1. Zapis § 10 Umowy – *„W przypadku zaprzestania uczęszczania na kurs bez powiadomienia o tym fakcie sekretariatu Szkoły z 1 miesięcznym wyprzedzeniem, słuchacz traci dokonane wpłaty za kurs językowy”*;

Kwestionowany zapis ogranicza uprawnienia Słuchacza do żądania zwrotu wpłaconych pieniędzy (w niektórych przypadkach wpłaconych nawet za rok z góry) wyłącznie do sytuacji, gdy słuchacz powiadomił Sekretariat Szkoły o zaprzestaniu uczestniczenia w kursie (czyli wypowiedzeniu umowy) z 1 miesięcznym wyprzedzeniem.

Prezes Urzędu stoi na stanowisku, że cytowany zapis jest sprzeczny z prawem oraz dobrymi obyczajami ponieważ rażąco narusza interesy konsumentów ograniczając w czasie jego uprawnienie do rozwiązania umowy oraz nie przewidując rozróżnienia przyczyn wypowiedzenia umowy przez konsumenta z czym wiązać się powinny inne konsekwencje.

W ocenie Prezesa Urzędu, zakwestionowane zapisy umowy, jakkolwiek nie jednobrzmiące, są w swojej treści tożsame z postanowieniami wpisanymi do Rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, a to z racji tego, że mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej de rejestru.

Wyrokiem Sądu Okręgowego Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 3 listopada 2005r. sygn. akt. XVII Amc 41/05 zakwestionowane zostały i uznane za niedozwolone następujące postanowienia wzorca umowy: *„W przypadku ewentualnej rezygnacji z kursu w czasie roku szkolnego uczestnik zobowiązany jest poinformować o tym fakcie 1 miesiąc przed wpłatą kolejnej raty niezależnie od tego, czy uczestniczy w zajęciach, czy zrezygnował ze świadczenia usług”*. Postanowienie o tej treści zostało wpisane do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc w dniu 3 kwietnia 2006r. pod nr 627.

Również w wyroku z dnia 16 grudnia 2004r. sygn. akt. XVII Amc19/04 SOKiK uznał za niedozwolone i zakazał stosowania obrotu z konsumentami postanowień wzorca umowy o treści: *Wszelkie wniesione przez Kursanta opłaty nie podlegają zwrotowi...* oraz *„Wpłaty dokonane przez słuchacza nie podlegają zwrotowi”*. Postanowienia te zostały wpisane do Rejestru pod nr 392 i 393.

W ocenie Prezesa Urzędu, zakwestionowane postanowienie w części: *„słuchacz traci dokonane wpłaty za kurs językowy ”* jest tożsame z hipotezą cyt. wyżej postanowienia wpisanego do rejestru. Prezes Urzędu podziela stanowisko SOKiK u zgodnie z którym niedozwolone jest wyłączenie obowiązku zwrotu uiszczonej zapłaty za świadczenie, którego szkoła nie spełniła w całości lub w części, bo student zrezygnował z zawarcia umowy lub jej wykonania - na mocy art. 385¹ §1 oraz 385³ pkt.12kc.

2. Kolejny zapis Regulaminu, zakwestionowany w niniejszym postępowaniu to : pkt.8 Regulaminu - *„Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za mienie należące do Słuchacza pozostawione na terenie Szkoły”* .

Zapis o treści *„nie ponosi odpowiedzialności za rzeczy pozostawione na terenie szkoły”* stanowi klauzulę zakazaną i wpisany jest z dniem 20 czerwca 2006r. do

rejestrów wzorów umów uznanych za niedozwolone wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 marca 2006r. sygn. akt.XVII AmC 40/05 pod nr 753. Zapis kwestionowany w niniejszym postępowaniu ma brzmienie tożsame z postanowieniem cyt. wyżej, wpisanym do rejestru, co wynika z jednakowej hipotezy obydwu postanowień.

Dokonana analiza treści zapisów Regulaminu stosowanego przez przedsiębiorcę z postanowieniami wpisanymi do rejestru o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc wskazuje, że ich treść w pełni wyczerpuje przesłanki zapisów uznanych za niedozwolone.

Wobec powyższego uznać należy, że spełnione zostały wszystkie przesłanki warunkujące uznanie działań Pana D.C. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Szkoła Języków Obcych „V” w L. za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 23 a ust.1 i 2 ustawy o ochronie (...) tj. działanie bezprawne, które polega na stosowaniu w obrocie z konsumentami zapisów, które zostały uznane przez Sąd Okręgowy w Warszawie Ochrony Konkurencji i Konsumentów za postanowienia wzorca umowy uznane za niedozwolone i wpisane do Rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc.

W przypadku gdy dochodzi do naruszenia art. 23 a ust.1 lub 2 ustawy o ochronie (...) organ antymonopolowy na mocy art. 23c ust.1 ustawy uznaje określoną praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje zaniechania jej stosowania.

W sytuacji, gdy przedsiębiorca zaniechał stosowania określonej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, na podstawie art. 23 e ust. 2 Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaje decyzję, w której stwierdza, że przedsiębiorca stosował praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów oraz, że zaniechał jej stosowania.

Ponieważ w toku postępowania przedsiębiorca najpierw zgodził się z treścią przedstawionych mu zarzutów i zadeklarował usunięcie kwestionowanych postanowień wzorca umowy i Regulaminu oraz wyznaczył termin 19 listopada 2006r. po upływie którego będą stosowane wyłącznie postanowienia wzorca i Regulaminu w nowym, zmienionym brzmieniu, Prezes Urzędu uznał za zasadne stwierdzić, że D.C.zaniechał stosowania kwestionowanych zapisów. Analiza nowego wzorca umowy i Regulaminu potwierdziła fakt odstąpienia przedsiębiorcy od stosowania kwestionowanych zapisów.

Mając powyższe na względzie, orzeka się jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie (...), w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. od decyzji Prezesa przysługuje odwołanie do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za

pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w „L”.

Otrzymuje :

1/

Z up. Prezesa UOKiK
Dyrektor Delegatury w „L”
Ewa Wiszniowska